

**Posudek na rigorózní práci Mgr. Evy Šaušové z jazyka francouzského,
předloženou pod názvem
*Srovnání dvou existujících překladů Rousseauova díla
Les Rêveries du promeneur solitaire*
UTRL FF UK 2005**

Rigorózní práce Mgr. Evy Šaušové, *Srovnání dvou existujících překladů Rousseauova díla Les Rêveries du promeneur solitaire*, je rozšířenou verzí autorčiny stejnojmenné diplomové práce obhájené na Ústavu translologie FF UK v září 2005. V diplomové práci autorka porovnávala dva české překlady významného díla francouzské literatury 18. století, *Les Rêveries du promeneur solitaire* Jeana-Jacquesa Rousseaua. Tyto české překlady vznikly v letech 1913 (*Dumy samotářského chodce*), resp. 2002 (*Sny samotářského chodce*), dělí je tedy téměř devadesát let. V předložené práci rigorózní se Mgr. Eva Šaušová rozhodla rozšířit srovnání obou překladů na popis recepce daného Rousseauova díla v české kultuře.

Poté, co vymezí téma a rámec své práce, Mgr. E. Šaušová charakterizuje Rousseauovy *Rêveries* v kontextu autorovy bio- a bibliografie, snaží se vystopovat, jak se jeho životní peripetie odrážejí v analyzovaném díle, jež bez znalostí těchto podrobností není možné studovat.

Recepci Rousseauova díla v české kultuře uvádí připomenutím politické atmosféry daného období, správně poukazuje na situaci ve Francii, jež do značné míry předurčila i přijetí díla v českém prostředí. Dále sleduje názorový vývoj předních českých kritiků, F. X Šaldy, S. K. Neumanna, analyzuje například i příslušná slovníková hesla z Ottova slovníku naučného. V následující části práce shrnuje autorka výsledky podrobných rešerší dobového tisku – ve vybraném vzorku deníků a kulturních periodik hledala ohlasy na originál i překlad zkumaného Rousseauova díla.

Ucelená kapitola práce je věnována reedici překladu Karla Šafáře z roku 1962 (původní vydání 1913) – Mgr. E. Šaušová podrobila oba texty detailní analýze, dohledané změny následně třídí do hlavních kategorií a popisuje, své závěry dokládá vybranými příklady. Toto velmi detailní, pečlivě provedené srovnání je cenným příspěvkem pro dějiny překladu, nabízí totiž zároveň možnost sledovat vývoj překladatelského přístupu k určitému typu textu, posuny normy a podobně.

Práce dále logicky navazuje poznámkou k novému překladu (Evy Berkové) z roku 2002, která je rovněž oproti verzi z diplomové práce rozšířena o charakteristiku recepce – ohlasy z českého tisku.

Následující část práce se věnuje rozboru jednotlivých „procházek“ a srovnání zmíněných dvou českých překladů *Rêveries*. Autorka volí tradiční postup analýzy, rozebírá nejprve otázky lexikologické, poté se věnuje rozboru překladu metaforických vyjádření, v dalších podkapitolách analyzuje dílčí problémy syntaktické, zaměřuje se na rytmus a rým a zmiňuje významové rozdíly mezi oběma překlady a též významové posuny vzhledem k textu originálu. Věnuje se i rozboru překladu reálií. Každá z podkapitol je zakončena stručným shrnutím poznatků dané dílčí analýzy.

Závěr přináší přehledný souhrn celé práce, navazují všechny vyžadované součásti pro tento typ práce.

Zatímco tedy v diplomové práci autorka analyzovala text originálu a věnovala se systematickému rozboru dílčích jevů a toho, jak k nim přistupují oba překladatelé, pro účely rigorózní práce se zaměřila na problematiku recepce. V případě díla tak významného francouzského autora, jehož vnímání prošlo i v naší kultuře různými fázemi, nešlo o

jednoduché zadání. Originál *Les Réveries du promeneur solitaire* vznikl na konci 18. století, první český překlad vychází na počátku století 20., druhý český překlad v roce 2002 – pro teoretika překladu se tak nabízí rovněž úctyhodná „procházka“ (tak se nazývají i jednotlivé úseky rozebíraného díla), a to příslušnými kulturami a literaturami v poměrně dlouhém časovém úseku.

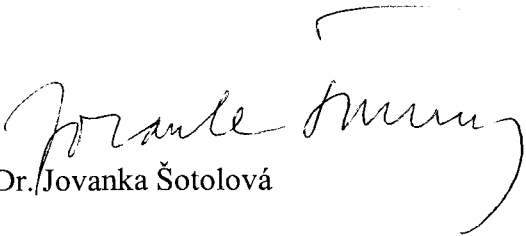
Rozbor díla *Les Réveries du promeneur solitaire* je pěkný jak rozsahem (50 stran textu), tak pojetím. Dokládá, že autorka velmi dobře zvládá problematiku analýzy textu, nezbytný předpoklad pro překlad i kritiku překladu zejména u textů tohoto typu. Při rozboru překladatelských řešení se zaměřuje zejména na klíčové prostředky zmíněného Rousseauova textu, od lexika přes obrazná vyjádření až po problémy syntaxe – v některých případech přístup obou překladatelů vhodně dokumentuje i statisticky. Opodstatněné je i zařazení problému zachování rytmických charakteristik textu a překladu rýmu, ačkoli se jedná o text prozaický. Přestože, jak autorka správně uvádí, chyby a vynechávky nepředstavují ani v jednom z překladů význačný problém, i o nich se práce zmiňuje. S výsledky analýzy, uvedenými v závěru práce, nelze než souhlasit.

Rozbor textu originálu i analýza obou překladů je provedena systematicky a velmi precizně, opírá se o bohatý excerpční materiál. Přístup k rozšiřující části práce věnované problematice dobového kontextu vzniku obou překladů a analýze detailních změn při reedici prvního překladu je obdobně pečlivý, vyčerpávající a invenční. Mgr. Eva Šaušová se nespokojila s pouhým uvedením výčtu dohledaných ohlasů, správně se pokusila kontext vydávání díla J.-J. Rousseaua přiblížit a vysvětlit stručnou poznámkou o jeho okolnostech, odvažuje se dále například formulovat hypotézu o příčinách nevýznamného ohlasu vydání analyzovaného díla v českém překladu.

Mgr. Eva Šaušová opět prokázala, že dokáže s potřebným nadhledem podat závěry svého bádání, přičemž se opírá jak o studium teoretické literatury, tak o rešerše v knihovnických fondech dobových periodik a přirozeně o vlastní analýzu textu originálu a překladu.

Práci doporučuji k rigoróznímu řízení.

V Praze, 15. října 2009

PhDr. Jovanka Šotolová